

2013

ТЕКУЩО ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ НА БЪЛГАРИЯ

ИЗБРАНИ ТЕМИ, ДЕКЕМВРИ 2013 г.

- ▶ Обзор на макроикономическото състояние и политики
- ▶ Текущо икономическо развитие
- ▶ Основни икономически индикатори
- ▶ Обзор на държавния дълг

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министерство на финансите

— ОБЗОР НА МАКРОИКОНОМИЧЕСКОТО СЪСТОЯНИЕ И ПОЛИТИКИ

- **Краткосрочната бизнес статистика** показва благоприятно развитие, след като оборотът в промишлеността се завърна на положителна територия, а растежите на промишленото производство и продажбите на дребно продължиха да се ускорява. Само изменението на индекса на строителната продукция остана отрицателно. Бизнес климатът също леко се влоши в почти всички сектори с изключение на услуги, независимо от това налице бе увеличение на поръчките в промишлеността и по-големи обеми на продажбите в търговията на дребно.
- През ноември **равнището на безработица** се повиши до 11.5%, повлияно от слабата активност в наемането на труд. **Потребителските цени** отчетоха минимален спад от 0.1% спрямо предходния месец, а отрицателният темп на инфлация на годишна база се сви до 1%, след като понижението в цените на автомобилните горива спрямо съответния месец на 2012 г. се забави значително през последните два месеца.
- Натрупаният излишък по **текущата сметка** от началото на годината се понижи до 1.1 млрд. евро (2.8% от БВП), като балансът ѝ през октомври бе отрицателен. Независимо от това, месечната ѝ стойност бе по-малко от половината от дефицита, регистриран през съответния месец 2012 г., след като **търговският дефицит** се сви наполовина, а излишъкът по **текущи трансфери** нарасна с 50% на годишна база и така компенсираха по-ниския положителен баланс по статията **услуги** и по-високата отрицателна стойност по **доходната статия**.
- **Частното пласиране на заемите *Schuldschein* бе успешно приключено през декември.** България е първата страна в Югоизточна Европа и втората сред страните от Централна и Източна Европа, която успешно използва частно пласиране на дълг за суверени с инвестиционен клас кредитен рейтинг, което е традиционен финансов инструмент в западноевропейските страни. След това частно пласиране на дълг суверенната лихвена крива на България бе удължена до 15-годишен матуритет с продукт, който не подлежи на пазарни промени на цената. Това от своя страна допринася за оптимизиране на матуритетния профил на държавния дълг. ▼

Текущото издание на Месечния обзор на българската икономика е изготвен със статистически данни публикувани до 6 януари 2014 г. Информация от бюлетина може да се ползва без специално разрешение, но с изрично позоваване на източника. Публикуваните оценки и коментари не следва да се считат за препоръка за вземане на определени инвестиционни решения.

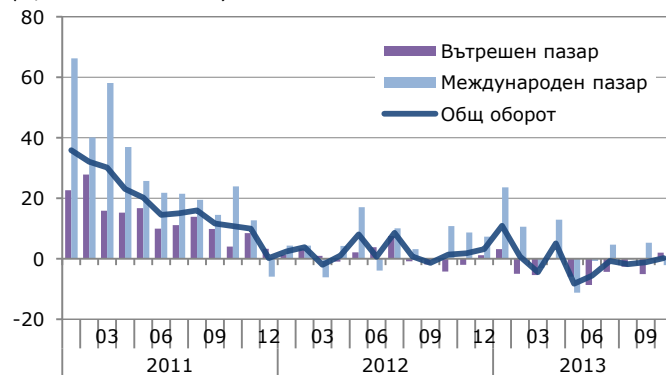
Настоящият обзор, както и предишните издания, може да намерите на [интернет страницата на МФ](#). За препоръки и коментари, моля свържете се с дирекция Икономическа и финансова политика на адрес: София 1000, ул. "Г. С. Раковски" 102, както и на имейл: secretary.evp@minfin.bg.

— ТЕКУЩО ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

През октомври **оборотът на промишлените предприятия** се завърна на положителна територия. Повишението му на годишна база бе 0.3% на годишна база като резултат на благоприятната динамика при продажбите на вътрешния пазар, които се повишиха с 2%. Основен принос за това имаше **производството на химически продукти и производство на метални изделия, без машини и оборудване**, като повишението на последната група се дължеше най-вече на **производството на въоръжение и боеприпаси**. Оборотът на външния пазар се понижи с 2.1% спрямо съответния месец на предходната година. Въпреки доброто представяне на групи като **производство на метални изделия, без машини и оборудване, производство на компютърна и комуникационна техника и производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия**, енергийните продукти продължиха да задържат растежа.

Оборот в промишлеността

(%, на годишна база)

Източник: НСИ

Растежът при **промишленото производство** се ускори до 4.3% на годишна база. **Производството на основни метали и метални изделия, без машини и оборудване**, предимно **производство на основни благородни и други цветни метали и производство на въоръжение и боеприпаси** имаха най-голям принос за отчетената благоприятна динамика при промишлената активност.

Положителното развитие при **търговията на дребно** се запази и растежът достигна 6.9% на годишна база, като всички позиции отчетоха повишение. Както и през предходните месеци, **продажбите на дребно с текстил, облекло, обувки и кожени изделия** имаха най-голям ръст от 27.8%. В същото време, съществено подобрене бе наблюдавано и при **търговията на дребно с фармацевтични и медицински стоки** и при **продажбите на битова техника, мебели и други стоки за бита**, които нараснаха съответно с 9.7% и 9.6%.

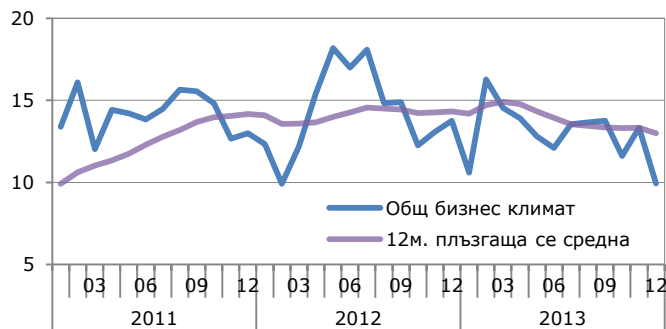
Индексът на строителната продукция остана на отрицателна територия, като се понижи със 7.4% спрямо съответния месец на предходната година. Както **сградното**, така и **гражданското строителство** допринесоха за отчетения спад, като се понижиха съответно с 4.4% и 11.1%.

През декември бе отчетено известно влошаване на **бизнес климата** спрямо предходния месец във всички сектори с изключение на услугите, като очакванията за производството бяха по-песимистични. В същото време, в промишлеността бе отчетено повишаване на поръчките от страната, а в търговията на дребно – в обема на продажбите. Понижение бе регистрирано и в процента на анкетираните, които отчитат

като проблем липсата на търсене. При услугите търсенето също отчете нарастване, докато строителството бе секторът с най-неблагоприятни оценки за настоящата бизнес ситуация, където анкетиранияте отчетоха спад в поръчките.

Бизнес климат

(баланс на мненията)

Източник: НСИ

През ноември **равнището на безработица** се повиши до 11.5%, повлияно от слабата активност в наемането на труд. Обичайното за този период отслабване на сезонните дейности не се отрази в нарастване на входящия поток безработни и той се понижи с 17.7% до 42.9 хил. души. Същевременно, входящият поток остана по-висок от изходящия и обуслови увеличението в общия брой на безработните с 9.6 хил. души спрямо октомври. Изходящият поток се понижи с 16.1% спрямо предходния месец до 33.3 хил. души, основно поради по-ниския брой на започналите работата през ноември, макар че отпадналите от регистрацията също намаляха. Понижението в броя на лицата, намерили работата през ноември, бе обусловено основно от по-ниския брой на хората, устроени на работата в активните програми и мерки на пазара на труда (4.6

хил. души), като едновременно с това по-ниското търсене на труд на първичния трудов пазар се отрази в по-малък брой на започналите работата там – 7.9 хил. души. В същото време се наблюдаваше увеличение в броя на лицата, започнали работата без посредничеството на бюрата по труда.

Входящ, изходящ поток и общо регистрирани безработни

(хил. души)

Източник: АЗ

Инфлацията, измерена чрез ХИПЦ, отчете минимално понижение от 0.1% през ноември спрямо предходния месец. Цените на непреработените храни спаднаха с 2.1% и отново имаха най-голям принос за месечното изменение на общия индекс, този път с отрицателен знак (-0.13 пр.п.). Цените на горивата отчетоха незначителен спад от 0.1%. Базисната инфлация също се понижи през месеца, след като цените на услугите не показаха промяна, а цените на неенергийните промишлени стоки бяха средно с 0.1% по-ниски в сравнение с октомври. Административните цени останаха на нивото си от предходния месец, и единствено цените на тютюневите

изделия и алкохолните напитки нараснаха с 0.4%. Отрицателното годишното изменение на потребителските цени се забави до 1% през ноември, след като спадът на годишна база в цените на автомобилните горива се сви значително през последните два месеца.

ХИПЦ и приноси по основни компоненти

(пр.п., на годишна база)

* Услуги и неенергийни нехранителни стоки

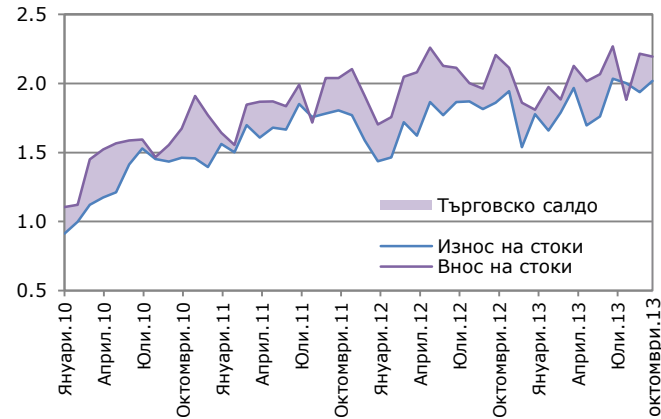
Източник: НСИ, МФ

Балансът на **текущата сметка** бе отрицателен в размер на 82.6 млн. евро през октомври, с което натрупаният от началото на годината излишък се понижи до 1.1 млрд. евро (2.8% от БВП). В същото време, месечният дефицит бе по-малко от половината на стойността отчетена през октомври 2012 г., като отражение на спада наполовина в **търговския дефицит** и 50% по-висок излишък по текущи трансфери. Добрата динамика по двете статии компенсират понижаването на салдо по услуги и влошаването на баланс по доходната статия през месеца. По отношение на търговията със стоки, износът се повиши с 8.6% на годишна база, като това бе осмият месец с

растеж от началото на годината. Вносът се понижи с 0.6% спрямо октомври 2012 г., с което акумулираният ръст спадна до 0.9%. И двата индикатора бяха движени основно от търговия със страните-членки на ЕС.

Динамика на външната търговия

(млрд. евро)

Източник: БНБ

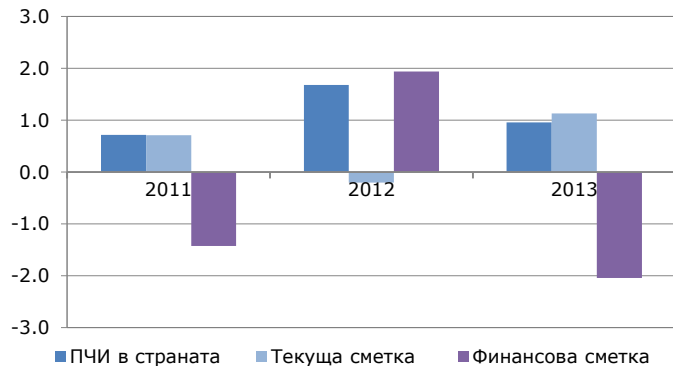
Натрупаният от началото на годината **излишък по статия услуги** достигна 5% от БВП, при 5.6% за същия период на 2012 г. Спадът бе резултат от по-ниски входящи потоци, с оглед продължаващия спад на годишна база при комуникационни, компютърни и информационни и строително-монтажни услуги. **Дефицитът по доходната статия** за периода януари-октомври възлезе на 2.9% от БВП, при 2.8% през 2012 г., в резултат от по-активно изплащане на инвестиционен доход.

Дефицитът по финансовата сметка се разрасна до 2 млрд. евро (5.1% от БВП) в сравнение с излишъка от 1.9 млрд. евро за десетте месеца на 2012 г. Влошаването отразява по-

ниските ПЧИ, изплащането на външен държавен дълг през януари, както и изплащането на външни задължения от страна на нефинансовия сектор.

ПЧИ, текуща и финансова сметка

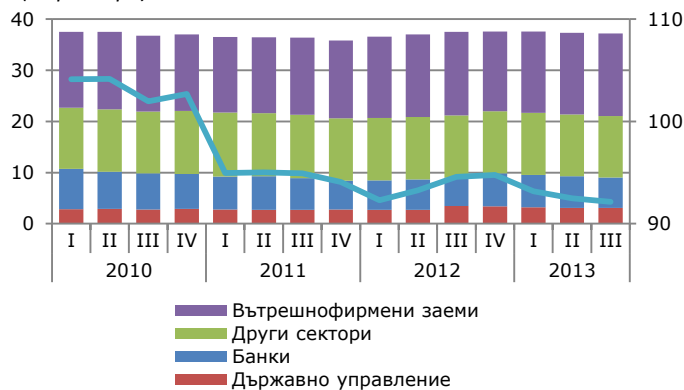
(януари-октомври, млрд. евро)

Източник: БНБ

Структура на brutния външен дълг

(млрд. евро)

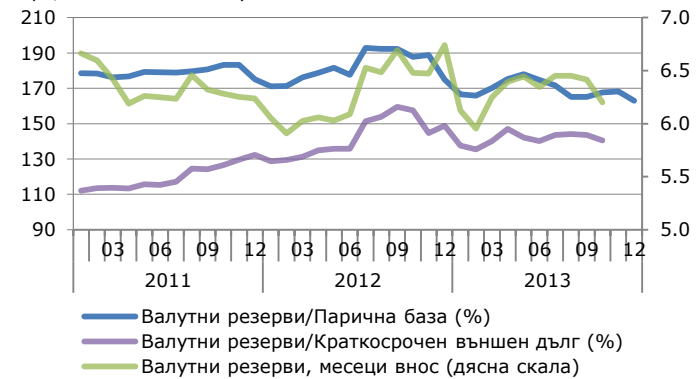
Източник: БНБ

Брутният външен дълг на страната към края на октомври бе 36.7 млрд. евро (90.9% от БВП), при 93.7% към същия момент на предходната година и 94.9% – към декември 2012 г. Краткосрочният дълг бе 28% от общата задлъжнялост. Нетният външен дълг се понижи до 35% от БВП.

Международните валутни резерви се увеличиха с 1% на месечна база през декември и завършиха 2013 г. на ниво от 14.4 млрд. евро. Нарастването им се дължеше изцяло на месечния ръст от 7.3% на банкнотите в обръщение. Всички останали източници на резерви отбелязаха понижения, като в най-голяма степен това се случи с депозита на правителството (спад с 5.8% спрямо края на ноември).

Ключови отношения за валутния борд

(%, на годишна база)

Източник: БНБ, МФ

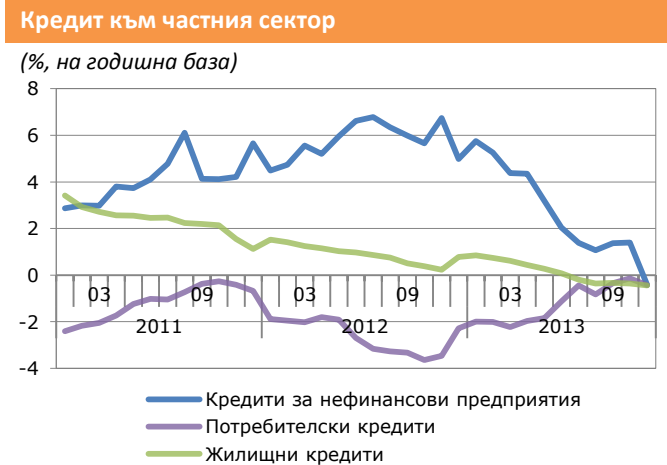
Въпреки месечното повишение, спадът на годишна база при резервите нарасна до 7.2%, при 5.3% в края на предходния месец. Основен принос за това имаше динамиката на депозита на правителството и този на управление „Банково“, които се понижиха спрямо края на 2012 г. съответно с 24% и

18.1%. Последното се случи под влияние на значителното поевтиняване на златото на международните пазари. По-бързото нарастване на банкнотите в обръщение в сравнение с валутните резерви доведе до понижение на покритието на паричната база до 162.9% в края на декември. Към края на октомври размерът на валутните резерви бе достатъчен да покрие 6.2 месеца внос на стоки и услуги или 140.6% от краткосрочния външен дълг на страната.

Годишният ръст на **паричното предлагане** се ускори минимално през ноември до 9.6% на годишна база, при 9.5% месец по-рано. Парите извън ПФИ и овърнайт депозитите отбелязаха високи темпове на растеж и спомогнаха за ускоряването на годишния растеж на паричния агрегат М1 от 19.2% в края на октомври до 20.6% в края на ноември. В същото време, спадът на депозитите с договорен матуритет се ускори за периода от 8.7% до 9.7%. Растежът на депозитите, договорени за ползване след предизвестие, се забави за пръв път от началото на годината и достигна 71.5% при 72.9% в края на октомври. Широките пари нараснаха с 0.9% спрямо предходния месец, водени от увеличението с 3.4% на овърнайт депозитите. Депозитите с договорен матуритет се понижиха с 1.2% спрямо края на октомври, което не бе напълно компенсирано от нарастването с 2.2% на депозитите, договорени за ползване след предизвестие. Общата сума на депозитите в банковата система запази годишния си темп на растеж от предходния месец от 9.9%, а само през ноември те се увеличиха с 0.9% или 505.8 млн. лв.

Кредитът за частния сектор през ноември отбеляза първия си спад на годишна база за последните 15 години. Понижението му достигна 0.6%, след като в края на предходния месец индикаторът нарастваше с 0.7%.

Кредитите за нефинансови предприятия, които през октомври нарастваха с 1.4% годишно, се свиха с 0.4% в края на ноември и повлияха в най-голяма степен за понижението на частния кредит. Потребителските и жилищните кредити също отбелязаха спад от по 0.4% на годишна база, като и при двата типа кредити бе налице леко ускоряване на темпа на понижение.

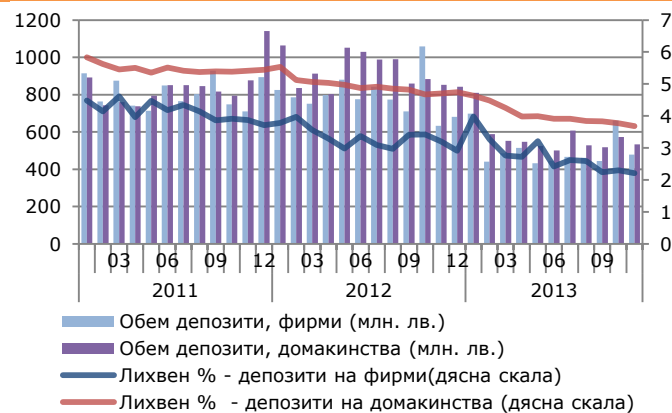

Източник: БНБ, МФ

Изменението на кредита за частния сектор може да се свърже с по-бързото понижение на лошите и реструктурирани кредити, докато в същото време редовните кредити останаха без съществено изменение. Възможно е банките да са ускорили процеса на отписване на лоши кредити, което в краткосрочен план има негативен ефект върху отчетения кредитен ръст, но допринася за елиминиране на част от кредитния риск в банковите баланси. **Лошите и реструктурирани кредити** продължиха да ускоряват темпа си на спад, който достигна 3.5% на годишна база в края на

ноември, при 2% месец по-рано. Това допринесе за понижение с 8 б.т. на дела им в кредитите за нефинансовите предприятия и домакинствата до 18.2%.

Лихвени проценти и обеми на срочни депозити в лева до 1 г.

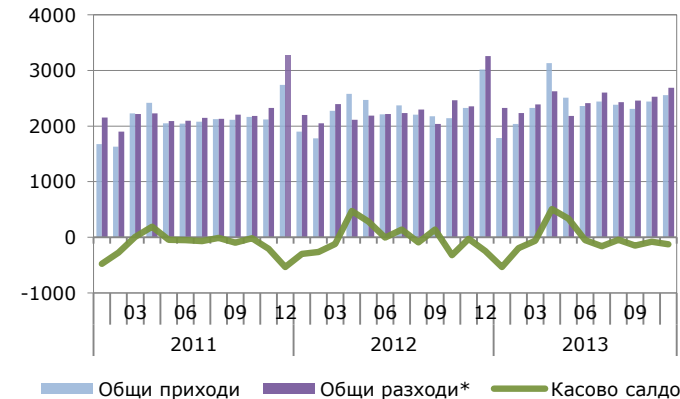
Източник: БНБ, МФ

Среднопретегленият лихвен процент по кредити за нефинансови предприятия се понижи с 95 б.т. през ноември, а средният процент по потребителските кредити – с 14 б.т. Обемите от новоотпуснати през месеца кредити от двата типа бяха по-ниски спрямо година по-рано, съответно с 38.9% и 2.4%. Средната цена на жилищните кредити от своя страна нарасна с 44 б.т., като спрямо ноември 2012 г. бяха отпуснати с 2.2% повече кредити. **Среднопретеглените лихвени проценти по депозити**, деноминирани в лева и евро, се повишиха съответно с 11 и 12 б.т., а възвръщаемостта на доларовите депозити бе с 6 б.т. по-малка в сравнение с предходния месец. Общият месечен обем от новопривлечени депозити достигна 2.1 млрд. лв. и бе с 26.4% по-нисък от постигнатия година по-рано.

Дефицитът по консолидирания бюджет възлезе на 572 млн. лв. на касова основа (0.7% от БВП). В номинално изражение бюджетният резултат се влоши с 443.3 млн. лв. спрямо съответния месец на предходната година.

Консолидиран бюджет

(месечна стойност, млн. лв.)

* Вкл. вноската в бюджета на ЕС.

Източник: МФ

Постъпилите общо **приходи и помощи** възлязоха на 26 310.9 млн. лв., което представлява 86.6% от годишните разчети. Спрямо същия период на 2012 г., постъпленията по консолидирания бюджет отбелязаха ръст от 7.6% в резултат най-вече от по-високите неданъчни приходи и помощи. Данъчните приходи нараснаха с 4.2% на годишна база, като най-голям принос за ръста им имаха косвените данъци, чиито постъпления бяха с 3.9% по-високи. Приходите от ДДС и мита и митнически такси нараснаха съответно с 6.3% и 23.5%, а тези от акцизи отбелязаха спад в размер на 0.6% на годишна база. Постъпленията от преки данъци бяха с 1.4% по-ниски в

сравнение с нивото им за януари-ноември 2012 г., докато социалните и здравно-осигурителните вноски се повишиха с 9.1%. При неданъчните приходи и помощите бе отчетено номинално нарастване от 21%.

Разходите по консолидирания бюджет, включително вноската към бюджета на ЕС, възлязоха на 26 882.9 млн. лв., което представлява 84.1% от годишния разчет. В сравнение със същия период на 2012 г. бе отчетено номинално повишение от 9.5%, а основен принос за това имаха перата

социални разходи и стипендии, капиталови разходи и текуща издръжка, по-високи съответно с 6.8%, 10.8% и 8.5%. Разходите за субсидии и лихви също се повишиха спрямо година по-рано, съответно с 13.8% и 23%.

Фискалният резерв към края на ноември възлезе на 5 млрд. лв. (6.3% от БВП).

Държавният дълг, включително държавногарантираният, бе 17.8% от БВП. Вътрешният дълг бе в размер на 7.8%, външният – 9%, а държавногарантираният дълг – 1.1% от БВП.

— ОСНОВНИ ИКОНОМИЧЕСКИ ИНДИКАТОРИ

		Годишни данни				Тримесечни данни				Месечни данни					
		2009	2010	2011	2012	IV'12	I'13	II'13	III'13	06'13	07'13	08'13	09'13	10'13	11'13
— БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ															
БВП ¹	%, на год. база	-5.5	0.4	1.8	0.8	0.6	0.4	0.2	0.7						
Потребление	%, на год. база	-7.3	0.5	1.5	1.8	0.4	-0.4	0.2	0.4						
Брутообразуване в основен капитал	%, на год. база	-17.6	-18.3	-6.5	0.8	3.1	5.0	1.4	1.2						
Износ	%, на год. база	-11.2	14.7	12.3	-0.4	-1.5	10.8	4.5	8.5						
Внос	%, на год. база	-21.0	2.4	8.8	3.7	-0.4	5.6	2.0	7.4						
Селско стопанство	%, на год. база	-9.5	-6.2	-1.1	3.5	3.0	3.6	6.2	3.8						
Индустрия	%, на год. база	-5.7	-6.3	5.8	0.8	0.4	-0.3	-0.5	1.3						
Услуги	%, на год. база	-1.3	4.4	0.7	-0.2	-0.2	0.1	0.9	1.4						
Корективи	%, на год. база	-16.5	-0.5	0.2	3.8	1.3	-1.0	0.8	1.5						
— КРАТКОСРОЧНА БИЗНЕС СТАТИСТИКА															
Промишлено производство	%, на год. база	-18.3	2.0	5.8	-0.4	0.6	1.6	-4.1	-1.2	-5.9	-1.3	-4.1	2.0	4.3	
Оборот в промишлеността	%, на год. база	-20.2	14.1	17.2	2.3	2.1	2.2	-3.1	-1.2	-5.6	-0.8	-1.8	-1.1	0.3	
Оборот в търговията на дребно	%, на год. база	-7.7	-8.4	0.6	-2.3	-5.1	-3.8	1.5	5.5	0.0	4.8	5.2	6.7	6.9	
Строителна продукция	%, на год. база	-14.5	-14.9	-12.8	-0.8	-1.9	-1.5	-5.9	-6.9	-10.5	-5.0	-11.0	-4.4	-7.4	
Общ бизнес климат	баланс	10.2	9.6	14.2	14.3	13.0	13.8	12.9	13.6	12.1	13.5	13.7	13.7	11.6	13.3
Промишленост	баланс	12.3	13.4	22.4	21.3	19.4	20.4	14.3	15.2	14.2	17.4	12.7	15.3	10.7	15.0
Търговия на дребно	баланс	13.5	10.1	17.3	16.4	19.3	17.0	18.1	21.6	15.7	20.9	21.9	21.8	23.4	22.8
Строителство	баланс	8.5	5.1	2.8	0.3	-1.8	1.3	5.0	2.7	3.7	1.9	4.3	1.8	2.2	1.9
Услуги	баланс	5.1	5.6	5.9	12.2	8.8	9.9	13.0	13.7	12.8	10.0	16.6	14.4	11.1	12.0
— ПАЗАР НА ТРУДА															
Коефициент на икономическа активност (15+)	%	53.0	52.0	52.5	53.1	53.6	52.8	53.9	54.8						
Коефициент на заетост (15+)	%	49.4	46.7	46.6	46.6	47.0	45.6	47.0	47.9						
Заетост (НПС)	%, на год. база	-1.7	-3.9	-2.2	-2.5	-2.3	-1.7	0.7	-0.1						
Безработица (НПС)	%	6.8	10.2	11.3	12.3	12.4	13.8	12.9	12.0						
Безработица (АЗ)	%	7.6	9.5	10.1	11.1	11.3	11.9	11.1	10.8	10.7	10.8	10.7	10.8	11.2	11.5
Номинална работна заплата	%, на год. база	11.8	6.4	5.8	13.3	10.3	4.3	3.8	3.7	3.3	5.1	3.1	3.1		

		Годишни данни				Тримесечни данни				Месечни данни					
		2009	2010	2011	2012	IV'12	I'13	II'13	III'13	06'13	07'13	08'13	09'13	10'13	11'13
Реална работна заплата ²	%, на год. база	9.1	3.3	2.4	10.7	7.3	2.1	2.7	4.4	2.0	5.1	3.8	4.5		
Производителност на труда (БВП на зает)	%, на год. база	-3.6	4.5	4.1	3.4	2.7	2.5	-0.9	1.6						
Реални разходи на единица труд (БВП)	%, на год. база	7.4	2.4	-2.2	-2.6	-6.6	8.1	11.7	9.6						
— ИНФЛАЦИЯ															
Национален индекс на потребителските цени	%, на год. база	2.8	2.4	4.2	3.0	4.2	3.6	2.2	-0.6	2.6	0.5	-0.7	-1.6	-1.4	-1.5
Хармонизиран индекс на потребителски цени	%, на год. база	2.5	3.0	3.4	2.4	2.8	2.2	1.1	-0.7	1.2	0.0	-0.7	-1.3	-1.1	-1.0
Цени на производител на вътрешния пазар	%, на год. база	-4.2	7.1	8.6	5.4	6.1	1.9	-0.7	-2.8	0.0	-1.8	-2.9	-3.5	-3.9	-4.0
— КОНСОЛИДИРАН БЮДЖЕТ (С НАТРУПВАНЕ)															
Приходи и помощи	млн. лв.	25 041	23 933	25 378	27 470	27 470	6 158	14 166	21 307	14 165	16 610	18 996	21 308	23 751	26 311
Общо разходи	млн. лв.	25 667	26 755	26 867	27 828	27 827	6 955	14 172	21 668	14 173	16 778	19 209	21 668	24 194	26 883
Вноски в бюджета на ЕС	млн. лв.	746	670	779	809	809	328	533	747	533	605	675	747	790	833
Касов дефицит (-) / излишък (+)	млн. лв.	-626	-2 823	-1 488	-358	-358	-799	-7	-360	-8	-168	-213	-360	-443	-572
	% от БВП	-0.9	-4.0	-2.0	-0.5	-0.5	-1.0	0.0	-0.5	0.0	-0.2	-0.3	-0.5	-0.6	-0.7
Държавен и държавногарантиран дълг	млн. лв.	10 641	11 778	12 826	14 683	14 683	14 408	14 428	13 886	14 428	14 385	13 627	13 886	13 968	14 066
	% от БВП	15.6	16.7	17.0	18.9	18.9	18.3	18.3	17.6	18.3	18.2	17.3	17.6	17.7	17.8
Фискален резерв	млн. лв.	7 673	6 012	4 999	6 081	6 081	4 216	5 754	4 965	5 754	5 569	4 717	4 965	4 902	4 989
	%, на год. база	-8.5	-21.6	-16.9	21.6	21.6	-6.9	13.7	-30.8	13.7	-21.4	-31.8	-30.8	-26.2	-26.2
— ФИНАНСОВ СЕКТОР															
Международни резерви	млн. евро	12 919	12 977	13 349	15 552	15 552	14 493	14 590	14 937	14 590	14 938	14 875	14 937	14 452	14 289
Покритие на паричната база	%	195.2	179.8	175.1	174.9	174.9	170.3	174.7	165.1	174.7	171.6	165.2	165.1	167.6	168.3
Покритие на вноса	месеци	8.0	7.3	6.2	6.7	6.7	6.3	6.3	6.4	6.3	6.5	6.5	6.4	6.2	
Покритие на краткосрочния външен дълг	%	100.2	115.3	133.8	146.7	149.1	140.2	140.6	144.0	140.2	143.6	144.2	143.5	140.6	
Паричен агрегат М1	%, на год. база	-8.8	0.8	14.4	9.5	9.5	10.7	17.1	16.7	17.1	14.0	16.9	16.7	19.2	20.6
Паричен агрегат М3	%, на год. база	4.2	6.2	12.2	8.4	8.4	8.9	7.7	8.1	7.7	6.4	7.7	8.1	9.5	9.6
Депозити	%, на год. база	7.6	6.6	13.2	8.4	8.4	9.3	7.8	8.3	7.8	6.4	7.8	8.3	9.9	9.9
Кредит към частния сектор	%, на год. база	3.8	1.1	3.3	3.0	3.0	2.3	0.8	0.5	0.8	0.5	0.3	0.5	0.7	-0.6
Кредит към нефинансовите предприятия	%, на год. база	2.3	2.4	5.7	5.0	5.0	4.4	2.0	1.4	2.0	1.4	1.1	1.4	1.4	-0.4
Кредит за домакинствата	%, на год. база	5.8	-0.8	-0.4	-1.0	-1.0	-1.3	-0.9	-0.6	-0.9	-0.5	-0.8	-0.6	-0.6	-0.8
Лихвен процент (краткосрочни кредити)	%	10.5	8.5	7.2	7.6	7.3	7.6	8.5	7.3	8.2	7.4	7.2	7.2	8.3	7.0

		Годишни данни				Тримесечни данни				Месечни данни					
		2009	2010	2011	2012	IV'12	I'13	II'13	III'13	06'13	07'13	08'13	09'13	10'13	11'13
Лихвен процент (срочни депозити)	%	7.0	5.4	4.8	4.3	4.1	4.1	3.5	3.4	3.3	3.5	3.4	3.2	3.2	3.3
Валутен курс BGN/USD	кр. пер.	1.36	1.47	1.51	1.48	1.48	1.53	1.50	1.45	1.50	1.47	1.48	1.45	1.43	1.44
	ср. пер.	1.41	1.48	1.41	1.52	1.51	1.48	1.50	1.48	1.48	1.50	1.47	1.46	1.43	1.45
— БРУТЕН ВЪНШЕН ДЪЛГ															
Брутен външен дълг	% от БВП	108.3	102.7	94.1	94.8	94.8	93.2	92.5	92.1	92.8	92.8	92.2	92.0	90.9	
Краткосрочен външен дълг	% от БВД	32.1	30.2	27.8	27.7	27.8	27.5	27.6	27.9	27.7	27.7	27.4	27.7	27.3	
Вътрешнофирмени заеми	% от БВД	38.5	40.4	42.7	41.6	41.6	42.3	43.3	43.4	42.6	42.7	42.6	42.6	42.3	
— ПЛАТЕЖЕН БАЛАНС															
Текуща сметка	млн. евро	-3 116	-533	39	-528	-493	-390	517	1 259	201	203	850	31	-83	
Текуща сметка, плъзгаща се база	% от БВП	-8.9	-1.5	0.1	-1.3	-1.3	-0.9	1.3	2.2	1.3	1.1	2.3	1.8	2.0	
Търговски баланс	млн. евро	-4 174	-2 764	-2 156	-3 622	-837	-444	-793	-379	-306	-233	121	-279	-175	
Търговски баланс, плъзгаща се база	% от БВП	-11.9	-7.7	-5.6	-9.1	-8.7	-7.5	-6.5	-6.1	-6.4	-6.4	-5.8	-6.1	-5.7	
Износ, f.o.b.	млн. евро	11 699	15 561	20 264	20 793	5 343	5 223	5 428	5 972	1 761	2 035	2 001	1 936	2 019	
	%, на год. база	-23.1	33.0	30.2	2.6	3.5	13.0	3.3	7.6	-0.5	9.2	7.0	6.7	8.6	
Внос, f.o.b.	млн. евро	15 873	18 325	22 420	24 415	-6 180	-5 666	-6 222	-6 351	-2 068	-2 268	-1 881	-2 215	-2 194	
	%, на год. база	-33.3	15.4	22.3	8.9	2.1	2.9	-3.8	4.5	-2.8	7.3	-6.0	12.9	-0.6	
Капиталова сметка	млн. евро	477	291	497	537	321	-9	83	156	35	39	72	57	52	
Финансова сметка	млн. евро	1 163	-673	-968	2 231	150	-735	-303	-758	-124	92	-481	-7	-712	
Нетни преки чуждестранни инвестиции	млн. евро	2 505	977	1 199	1 302	-315	466	178	142	170	248	113	23	-114	
Нетни портфейлни инвестиции	млн. евро	-619	-635	-357	-931	-1 207	-577	-207	-146	-142	-123	53	-57	-39	
Други нетни инвестиции	млн. евро	-704	-990	-1 744	1 894	1 687	-615	-183	-744	-147	-25	-647	29	-553	
Промяна в международните резерви на БНБ ³	млн. евро	650	384	-159	-2 161	-215	1 045	-527	-269	39	-250	129	-148	463	

Забележка:

1. По цени от 2005 г., сезонно изгладени данни с корекция за разликите в броя на работните дни.
2. Дефлирани с ХИПЦ.
3. (-) повишение/ (+) понижение в резервите на БНБ.

— ОБЗОР НА ДЪРЖАВНИЯ ДЪЛГ

Среднопотеглената доходност на аукционите за лихвоносни държавни ценни книжа (ДЦК) през 2013 г. бе 2.51%. Данните потвърждават тенденцията от последните няколко години за намаляването на този показател, след като през 2012 г. той бе 3.54%, през 2011 г. – 4.21% и през 2010 г. – 5.06%.

[На своята интернет страница](#) Министерството на финансите (МФ) публикува Емисионната политика за 2014 г., както и Списъка с първични дилъри на ДЦК.

През декември 2013 г. България приключи успешно частното пласиране на прехвърляемите заеми *Schuldschein* с матуритет от 7, 10 и 15 г. Обемите им са съответно 30.5 млн. евро при годишна лихва от 3.397% за 7-год. заем, 103.5 млн. евро с годишна лихва от 4.10% за 10-год. заем и 156 млн. евро при 4.60% годишна лихва за 15-год. заем. Инвеститорското търсене превиши максимално определения размер на заемите, но предвид високото търсене на ДЦК на вътрешния пазар и лимитите за държавния дълг, Министерство на финансите реши да одобри общ обем от трите заема в размер на 290 млн. евро. Съвместни водещи мениджъри по сделката бяха Дойчебанк (също и като агент по плащанията) и Райфайзенбанк Интернешънъл (действащ също и като bookrunner). УниКредит Булбанк участва в транзакцията като ко-водещ мениджър.

България е първата държава от Югоизточна Европа и втората в региона на Централна и Източна Европа, която успешно използва частно пласиране на дълг за суверени с инвестиционен клас кредитен рейтинг. В страните от Западна

Европа този инструмент е традиционен, а в Централна и Източна Европа се използва често от Полша. Чрез успешното пласиране на *Schuldschein* заемите, България успя да привлече първокласни инвеститори от Германия и Австрия, които придобиха значителен дял от пласирания дълг и по този начин допринесоха за дългосрочно финансиране при текущи привлекателни лихви, а също и за диверсификация на инвеститорската база.

С това частно пласиране на дълг суверенната лихвена крива на България бе удължена до 15-годишен матуритет с продукт, който не подлежи на пазарни промени на цената. В допълнение, заемът с 15-годишен матуритет е в размер на 156 млн. евро и представлява над 50% от обема на транзакцията. Концентрирането на инвеститорите в дългия край на лихвената крива подчертава дългосрочния им ангажимент към България и спомага за оптимизиране на матуритетния профил на държавния дълг на страната.

МФ преотвори емисията 3-год. левови ДЦК с падеж 30 януари 2016 г. На провеля се на 2 декември аукцион беше постигната доходност от 1.08%, която е най-ниската за тази емисия. Постъпилите поръчки от първичните дилъри на ДЦК за предложеното количество от 40 млн. лв. бяха в размер на 137.35 млн. лв., което съответства на коефициент на покритие 3.43. Участниците проявиха особено силен интерес към частта, предложена за продажба с несъстезателни поръчки. С цел удовлетворяване интереса на по-широка група от инвеститори, МФ взе решение да одобри целия търсен обем в несъстезателната част, в резултат на което общият размер на одобреното количество ДЦК от емисията

достигна 71.4 млн. лв. Най-голямо количество ДЦК на аукциона придобиха гаранционни и договорни фондове – 60.2%, следвани от банките с 28% и от пенсионните фондове с 11.8%. След този аукцион общият обем на емисията в обръщение достигна 226.4 млн. лв. Спредът спрямо германските бенчмаркови облигации в този матуритетен сегмент бе 0.98%, което е втората най-ниската стойност на този показател от пускането на емисията в обръщение през януари 2013 г.

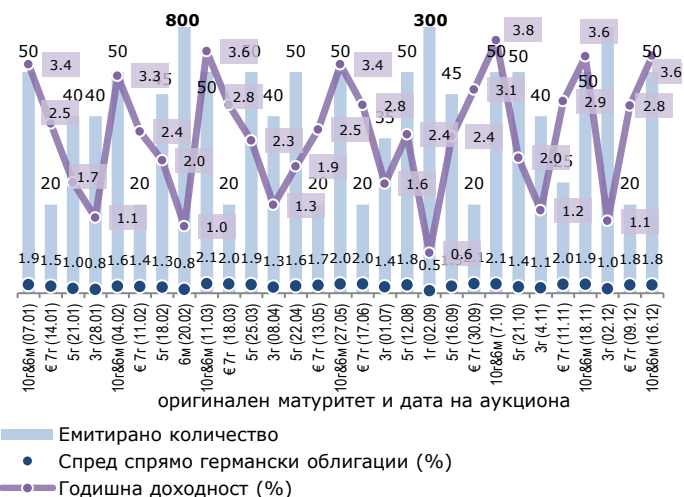
МФ преотвори и емисията 7-год. ДЦК деноминирани в евро с падеж 16 януари 2020 г. На аукциона на 9 декември беше постигната доходност от 2.81% за предложеното и одобрено количество ДЦК от 20 млн. евро. Първичните дилъри подадоха оферти за 51.79 млн. евро, което съответства на коефициент на покритие от 2.59. Пенсионните фондове придобиха най-голямо количество ДЦК на аукциона – 55.4%, следвани от банките – 21.7%, застрахователните дружества – 17.9%, и инвестиционни посредници – 5%. След този аукцион общият обем на емисията в обръщение достигна 165 млн. евро.

МФ преотвори 10.5-год. бенчмаркова емисия левови ДЦК, пусната в обръщение на 9 януари 2013 г., с падеж 9 юли 2023 г. На проведения аукцион беше постигната доходност от 3.56% за предложеното количество ДЦК за 50 млн. лв., а коефициентът на покритие бе 1.61. Отчетената доходност остана по-ниска от публикуваната от ЕЦБ през ноември стойност на дългосрочния лихвен процент за България от 3.64%, постигнат бе и вторият най-нисък спред

през годината спрямо германските бенчмаркови облигации в този матуритетен сегмент в размер на 1.83 %. Най-голямо количество ДЦК на аукциона бе придобито от пенсионните фондове – 59.5%, следвани от банките – 30.5% и инвестиционните посредници – 10%. След шестото преотваряне общият обем на емисията в обръщение достигна 350 млн. лв.

Резултати от проведени аукциони на ДЦК през 2013 г.

(млн. лв./евро)

Допълнителни данни за резултатите от аукционите се съдържат на интернет страницата на Българска народна банка, която е фискален агент на правителството www.bnb.bg

Източник: МФ

Стабилното ниво на държавния дълг - от първостепенно значение за държавните финанси

Към края на ноември номиналният размер на държавния дълг възлезе на 6 783.9 млн. евро, от които 3 134.4 млн. евро вътрешен и 3 649.5 млн. евро външен дълг. В номинално изражение дългът нарасна с 58.9 млн. евро в сравнение с края на предходния месец в резултат преди всичко на емитирането на съкровищни облигации на вътрешния пазар през месеца. В края на ноември съотношението на държавния дълг към БВП бе 16.8%.

Размер на държавния дълг, млн. евро

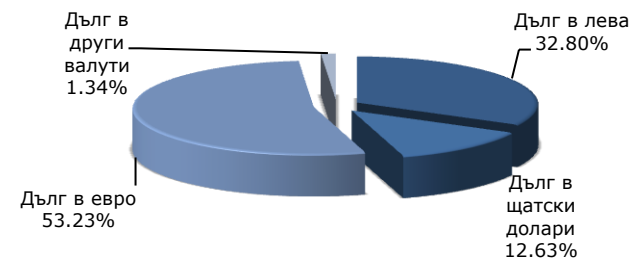
	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2012	30.04.2013	31.05.2013	30.06.2013	31.07.2013	31.8.2013	31.9.2013	31.12.2010
Вътрешен държавен дълг	2 011.5	2 458.3	2 546.7	3 144.0	3 189.3	3 209.1	3 200.6	2 817.3	2 992.8	2 011.5
Външен държавен дълг	3 373.5	3 487.6	4 444.5	3 746.2	3 747.9	3 716.6	3 707.1	3 707.7	3 679.5	3 373.5
Общо държавен дълг	5 385.0	5 945.9	6 991.2	6 890.2	6 937.2	6 925.6	6 907.7	6 525.0	6 672.3	5 385.0
Общо държавен дълг/БВП	14.9	15.4	17.6	16.9	17.2	17.2	17.1	16.2	16.5	14.9

Валутната структура на държавния дълг не генерира рискове, свързани с обслужването му

Делът на дълга, деноминиран в евро, достигна 53.2%, в левове – 32.8%, в щатски долари - 12.6% и в други валути – 1.3%.

Валутна структура на държавния дълг

(към 30 ноември)

Източник: МФ

Лихвената структура на държавния дълг осигурява предсказуемост на необходимите за неговото обслужване средства

Делът на дълга с фиксирани лихви бе 86%, а този на дълга с плаващи лихви – 14%.

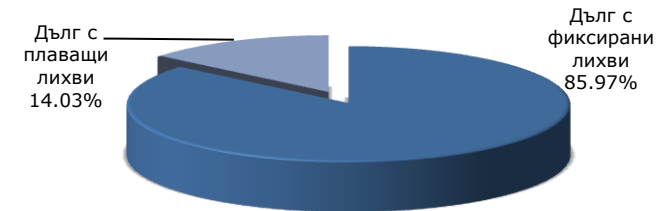
Портфейлната структура на дълга е друг ключов показател за успешната политика при управлението му

С най-голям относителен дял в структурата на дълга по кредитори през ноември бе вътрешният дълг – 46.2%, следван от еврооблигациите, емитирани на международните капиталови пазари – 14%, Световна Банка – 12.6%, Европейски съюз – 12.6%, глобални облигации – 11.8 %, Парижки клуб – 0.9% и други кредитори – 1.8%. ▲

Изчерпателна информация за българския държавен дълг, включително месечни бюлетини и годишни прегледи, могат да бъдат намерени на интернет страницата на Министерство на финансите на [този адрес](#).

Лихвена структура на държавния дълг

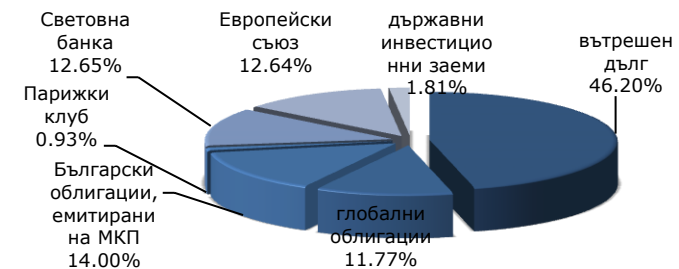
(към 30 ноември)

Източник: МФ

Структура на държавния дълг по кредитори

(към 30 ноември)

Източник: МФ